

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
«Землезнавство»

Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Семестр, рік	ІІІ семестр, 2 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Коломієць Катерина Василівна, канд. геогр. наук, доцент
E-mail	kolomiyets@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: понеділок, 15.00-16.00, середа, 15.00-16.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення робочих питань можливо за вказаними номерами телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни - основні географічні закономірності Землі, яка розглядає закони цілісності, еволюції, колообігів речовини та енергії, ритмічності для всіх сфер Землі з урахуванням екологічних умов.

Постреквізити навчальної дисципліни: дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни "Природні туристичні ресурси світу", "Заповідна справа", "Курортологія і санаторно-курортна діяльність"

Мета – надати здобувачам фундаментальні знання з теоретичних основ сучасного землезнавства, розуміння загальних закономірностей будови, розвитку і функціонування земного простору як цілісної системи.

Завдання: дати уявлення про історію формування основних положень фізичної географії;

- формування уявлення про географічну оболонку як цілісну систему;
- оволодіння фундаментальними вихідними поняттями сучасного землезнавства;
- набуття вміння аналізу основних географічних процесів та їх взаємовпливу, вміння робота із статистичними та картографічними матеріалами;
- вивчення фізичної суті основних географічних процесів в межах Землі як частини Всесвіту та Сонячної системи зокрема, вивчення зв'язків між окремими географічними процесами, та їх наслідків.

Очікувані результати.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен
знати: фундаментальні вихідні поняття сучасного землезнавства
вміти: аналізувати основні географічні процеси та їх взаємовплив, працювати із статистичними та картографічними матеріалами;

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичний робіт (14 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання, рецензування);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика туристичного потенціалу України

Тема 1. Історія формування уявлень про Землю та Всесвіт.

Земна поверхня як середовище людства

Тема 2. Методологічні основи сучасного землезнавства.

Сучасне землезнавство як наука про земні системи Основні поняття загального землезнавства. Джерела інформації, парадигми. Зв'язок із сучасними концепціями: Earth System Science, Critical Zone

Тема 3. Загальні природничі та організаційні закони земного простору.

Механічна взаємодія, ізостазія, гравітаційна диференціація, термодинамічні та геохімічні явища.

Тема 4. Найважливіші риси будови епігеосфери. Динаміка епігеосфери.

Полярна асиметрія, зональність, азональність, секторність; висотна поясність. Структури розподілу суходолу та океану. Контактні зони. Бар'єри. Джерела енергії, основні типи руху. Радіаційний та тепловий баланс. Кругообіг води. Біологічний та біохімічний процеси. Перенесення мінеральної речовини.

Тема 5. Найважливіші закономірності функціонування епігеосфери:

цілісність, ритмічність, наявність кругообігів речовини енергії, неперервність розвитку та нерівномірність просторово-часового розвитку, емерджентність, нелінійність.

Тема 6. Антропосфера та антропоцен.

Ознаки глобальної екологічної кризи. Глобальні проблеми людства. Геоетика як нова парадигма взаємин людини й Землі. Цілі сталого розвитку та географічний підхід до їх реалізації.

Тема 7. Глобальні зміни клімату та їх географічні наслідки.

Чинники кліматичних змін. Основні сценарії змін клімату.

Тема 8. Основні сценарії розвитку людства.

Сценарій сталого розвитку. Сценарій технологічної цивілізації. Сценарій екологічної кризи. Сценарій катастрофи. Сценарій ноосфери.

Рекомендована література:

1. Глосарій з загального землезнавства : навч. посіб. / уклад. О. Д. Лаврик. Умань :

- ВПЦ «Візаві», 2020. 123 с.
- Загальне землезнавство. Книга 1 : навчальний посібник / авт.-уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 112 с.
 - Коломієць К. В., Яворська В. В., Сич В. А. Територіальна організація туристично-рекреаційної діяльності Українського Причорномор'я: Монографія. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова. 2018. 290 с.
 - Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки. Навчальний посібник ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса : Бондаренко М.О., 2022. 280 с.
 - Jones, C. et al Bringing it all together: together: science priorities for improved understanding of Earth system change and to support international climate policy, Earth Syst. Dynam., 15, 1319–1351, <https://doi.org/10.5194/esd-15-1319-2024>, 2024.
 - Minor, J., Pearl, J. K., Barnes, M. L., Colella, T. R., Murphy, P. C., Mann, S., & BarronGafford, G. A. (2019). Critical Zone Science in the Anthropocene: Opportunities for biogeographic and ecological theory and praxis to drive earth science integration. Progress in Physical Geography: Earth and Environment, 44(1), 50-69. <https://doi.org/10.1177/0309133319864268>
 - Earth Science Literacy Principles. The Big Ideas and Supporting Concepts of Earth Science <https://www.earthscienceliteracy.org/document.html>
 - Ribeiro, T., & Vasconcelos, C. (2025). Earth System Science and Education: From Foundational Thoughts to Geoethical Engagement in the Anthropocene. Geosciences, 15(6), 224. <https://doi.org/10.3390/geosciences15060224>
 - Vasconcelos, C.; Orion, N. Earth Science Education as a Key Component of Education for Sustainability. Sustainability 2021, 13, 1316.
 - Teaching Geoethics під редакцією Клари Васконселос, Сюзанни Шнайдер-Вос і Сільвії Пепполоні https://www.geoethics.org/files/ugd/5195a5_921c3717df594e60bbef0a11cd83ad50.pdf?index=true

ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Сума балів
Змістовий модуль 1								20	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку питань за темами навчального курсу або тем, що потребують поглибленого вивчення.

Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуальних завдань, тестування, рефератів, доповідей. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):	
Назва освітньої платформи, назва он-лайн курсу, короткий опис, посилання*	Компетентності та результати навчання, що формуються
Курс, розроблений платформою Prometheus “Екологічна безпека та ризики для громад і територій в умовах війни” https://prometheus.org.ua/prometheus-free/environmental-security-and-risks/ Курс дозволяє дізнатися, як військові дії впливають на екологічну безпеку. Студенти навчаються оцінювати екологічні ризики, залучати громаду до відновлення довкілля та впроваджувати міжнародні стандарти сталого розвитку в Україні.	Дотичний до теми Тема 2. Методологічні засади дослідження та оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу. Загальні та спеціальні компетентності: ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища; СК18. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій Програмні результати навчання (ПРН): ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

**Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.*

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні практичні та семінарські роботи, підсумковий тестовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату всі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше передостаннього заняття. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий тестовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання; студент повинен вільно володіти матеріалом, посилаючись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування та запізнень: здобувач не повинен пропускати

практичні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.